

PS adressenbestanden

Verschillende gehandicapteninstellingen weigeren om te voldoen aan WMCZ 2018

Inventarisatie invoering WMCZ 2018

Januari 2024

Inleiding

Op 1 juli 2020 is de nieuwe Wet Medezeggenschap Cliënten Zorginstellingen (WMCZ 2018) in werking getreden. In de wet was geregeld dat er nog een overgangstermijn zou zijn. Per 1 januari 2021 moesten er nieuwe medezeggenschapsregelingen moeten zijn. Vanwege de coronapandemie is er echter enige tijd niet gehandhaafd. Toch is er inmiddels al behoorlijk veel ervaring opgedaan met de nieuwe wet. Daar doet deze inventarisatie verslag van.

Volgens deze nieuwe wet zou de medezeggenschap van cliënten en hun vertegenwoordigers op een lager niveau in de instelling moeten worden belegd dan onder de oude wet het geval was. Alléén een centrale medezeggenschapsraad kan niet meer. Sterker nog: centrale raden zijn niet verplicht volgens de nieuwe wet. De reden voor de nieuwe wet is dat de medezeggenschap in het verleden, toen die vooral bij een centrale raad was neergelegd, vaak niet goed functioneerde. Onder de nieuwe wet moet in principe elke locatie van enige omvang een medezeggenschapsraad kunnen krijgen. Dit tenzij daar geen behoefte aan is bij de cliënten en hun vertegenwoordigers, maar dat moet expliciet worden nagegaan door de bestuurder, en tenzij de zorgaanbieder kan aantonen dat een lokale raad “in redelijkheid voor één of meer van die locaties niet aangewezen is”, zo zegt de wet.

Inmiddels zou de ‘nieuwe’ WMCZ dus overal moeten zijn ingevoerd. In een inventarisatie onder de *Piet Schuurman adressenbestanden* (bijna 100 mailadressen van verwanten en vertegenwoordigers) is nagegaan of dit ook het geval is, en of de nieuwe medezeggenschapsstructuur voldoet aan de eisen van de WMCZ 2018. Aan de verwanten is gevraagd of voor alle locaties medezeggenschapsraden zijn ingesteld, zoals de WMCZ eist, of er een centrale raad is ingesteld, waar de medezeggenschapsrechten over de meest belangrijke onderwerpen zijn neergelegd: fusie of duurzame samenwerking, overdracht van de zeggenschap over de zorg of een deel daarvan, gehele of gedeeltelijke beëindiging dan wel een belangrijke uitbreiding van zorgverlening – bijvoorbeeld sluiting locatie of nieuwe doelgroep, algemeen huisvestingsbeleid, ingrijpende verbouwing, nieuwbouw of verhuizing, procedure voor het opstellen en bespreken van zorgplannen, en algemene beleid toelating cliënten tot de zorgverlening en beëindiging daarvan. Deze onderwerpen raken het dagelijks leven van de alle of in ieder geval veel bewoners. Hebben lokale of centrale raden deze medezeggenschapsrechten? En als dat een centrale raad is, is deze dan verplicht is de achterban te raadplegen?

In totaal zijn 17 reacties gekomen en die hebben betrekking op 14 instellingen. De instellingen waaruit reacties zijn gekomen zijn: Lunet zorg, ‘s -Heerenloo Zeeland, ‘s -Heerenloo Apeldoorn, Ipse de Bruggen locatie Nieuwveen, Zonhove, Son en Breugel, Sherpa, Dichterbij (Gennep), JP van den Bent Stichting, Cello-zorg, Amarant, Severinusstichting,

SWZ, van Tongerlo groep, en Nieuw Woelwijck. Uit Lunet zorg zijn acht reacties binnengekomen, uit de andere instellingen elk een of twee.

Niet alle reacties waren informatief, soms door onbekendheid met hoe het gaat met de medezeggenschap, soms om andere redenen. Hieronder wordt eerst begonnen met een samenvatting van de belangrijkste uitkomsten. Daarna worden de reacties per instelling weergegeven. Dat is alleen gedaan als die reacties informatie over de medezeggenschap bevatten. Als degene die reageerde niet op de hoogte was van de stand van zaken of de vragen niet wilde beantwoorden, is die uit de bespreking weggelaten.

Samenvatting en conclusies

Het doel van de WMCZ 2018 is dat medezeggenschap plaatsvindt op het niveau waarop de dagelijkse zorg wordt verleend. Daarvoor is het noodzakelijk dat er *lokale raden* in het leven worden geroepen en dat moet de instelling stimuleren en faciliteren.

Bij Lunet zorg zijn er wel clusterraden, maar lokale raden worden tegengehouden volgens de diverse reacties die wij kregen, ondanks de verzoeken die de locaties zelf doen aan de Raad van Bestuur. Bij enkele andere instellingen zijn wel lokale raden opgericht. Bij sommige instellingen is de situatie onduidelijk.

De WMCZ 2018 zegt dat een *centrale medezeggenschapsraad* kán worden opgericht, maar verplicht is dat niet volgens de wet. Centrale raden zijn, voor zover bekend, in het leven geroepen bij: Lunet zorg, 's Heerenloo-Zeeland, 's Heerenloo-Apeldoorn, Zonhove, Son en Breugel, Sherpa, Dichterbij (Genep), Cello zorg, Amarant, Severinusstichting, SWZ en Van Tongerlo groep. De meeste instellingen hebben dus een centrale raad opgericht.

De volgende vraag is welke raad (raden) de *medezeggenschapsrechten over de belangrijkste onderwerpen* krijgen (zie opsomming hierboven in de inleiding). Bij de volgende instellingen zijn deze rechten bij de centrale raad belegd: Lunet zorg, 's Heerenloo-Zeeland, 's Heerenloo-Apeldoorn, Cello zorg, Amarant, Severinusstichting, SWZ en Van Tongerlo groep en Sherpa. Bij Zonhove, Son en Breugel wordt gezocht naar een goede vorm hiervoor.

Als de belangrijkste medezeggenschapsrechten bij de centrale raad zijn belegd, moet deze dan de *lokale raden en verdere achterban eerst raadplegen* voordat een beslissing over wel of niet instemming of advies wordt genomen? Krijgen de lokale raden een zware stem hierin? Dat is niet duidelijk in de meeste instellingen.

Bij Zonhove, Son en Breugel is er een verplichting voor de centrale raad om de lokale raden eerst te raadplegen voordat besloten wordt over een medezeggenschapsrecht. De centrale raad hoeft, voor zover bekend, de achterban niet of nauwelijks te raadplegen, en doet dat dan ook vaak niet bij: Lunet zorg, 's Heerenloo-Zeeland, 's Heerenloo-Apeldoorn en Sherpa.

Opvallend is dat verschillende verwanten die reageerden niet goed op de hoogte zijn van hoe de medezeggenschap in elkaar zit sinds de WMCZ 2018, en dus ook niet weten waar de belangrijkste medezeggenschapsrechten zijn neergelegd (als dat het geval was, is de instelling niet genoemd in het overzicht hieronder). Ook de website van de instelling geeft niet altijd duidelijke informatie hierover, zo wordt wel gemeld.

Instellingen lijken er dus niet veel aan te doen om de huidige inrichting van de medezeggenschap bekend te maken onder de verwanten. Ook kan het geval zijn dat de verwanten zelf niet actief genoeg zijn.

Conclusie

De conclusie kan zijn dat de meeste instellingen die meededen aan de inventarisatie, net als onder de vorige WMCZ, de belangrijkste medezeggenschapsrechten bij een centrale raad neerleggen, die dan bovendien in veel van deze instellingen niet wordt verplicht om de lokale raden hierin een zware stem te geven. Daarmee voldoen de meeste instellingen niet aan de WMCZ 2018, die juist bedoelde de medezeggenschap lager in de organisatie te leggen. Het doel van deze wet, een sterkere medezeggenschap, wordt daarom waarschijnlijk niet verwezenlijkt.

Deze samenvatting gaat over 14 instellingen. Op basis hiervan kan niets worden gezegd over hoe het in instellingen gaat die niet hebben meegedaan. Niet uitgesloten is echter dat het daar net zo gaat als bij de meeste instellingen die wél hebben meegedaan.

Per instelling

Lunet Zorg

Er is bij Lunet op geen enkele locatie een cliëntenraad ingesteld. Er bestaan wel cliëntenraden op clusterniveau. Een cluster bestaat veelal uit tientallen locaties, verspreid over woonparken (2), dorpen en wijken. Vóór 2015 waren er wél lokale raden.

Er is een centrale cliëntenraad en een centrale cliëntenvertegenwoordigersraad. De belangrijkste medezeggenschapsrechten liggen bij de centrale raad, vrijwel nooit bij de clusterraden. Op lokaal niveau, het door de wetgever gewenste niveau, ontbreekt elke vorm van formele medezeggenschap.

De ervaring is dat de centrale raden niet de achterban betrekken in belangrijke te nemen besluiten, je kunt de stukken waar het om gaat opvragen, en dan kun je hier per mail op reageren. Er is geen overleg met de achterban. Bij een belangrijk advies/besluit word je dus niet goed geïnformeerd, en kun je niet meepraten. Ingrijpende zaken worden als mededeling gedropt, en dan is het al besloten.

We zijn met de ouders al geruime tijd bezig om de nieuwe WMCZ goed te regelen, maar Lunet houdt de deur dicht. Ook de raden binnen Lunet werken niet zoals het m.i. zou moeten. Achterban is nergens van op de hoogte en wordt ook niet geraadpleegd of geïnformeerd.

De Centrale raad beschouwt de Clusterraden als haar achterban, terwijl niet alle clusterraden zijn bemenst en daardoor niet bestaan. De clusterraden hebben nauwelijks voldoende bezetting. Wat je merkt is dat vertegenwoordigers geen vertrouwen hebben in de huidige structuur en beïnvloedingsmogelijkheden van de medezeggenschap en daardoor ook niet willen investeren in medezeggenschap.

Er is meerdere keren gevraagd om een breed achterbanoverleg met de verwanten/wettelijk vertegenwoordigers, maar dat is steeds afgehouden. De centrale raad brengt zonder de

achterban goed gehoord te hebben toch een advies uit over de zorgprogramma's/zorgpaden en over de veranderende organisatiestructuur.

Een verplichting om eerst de achterban te raadplegen is formeel niet geregeld. Sinds de invoering van deze medezeggenschapsstructuur in 2015 heb ik nog niet meegemaakt dat er door 'onze' clusterraad een achterbanoverleg werd georganiseerd.

Er vindt op bepaalde woningen groepsoverleg plaats, wat alleen maar informeel is. Wij hebben vorig jaar een verzoek gedaan bij de RvB voor het instellen van een Lokale Raad, maar ze willen het niet oppakken, en verwijzen steeds naar de Centrale Medezeggenschapraad.

Bij Lunet moet het echt fundamenteel anders. Als ik wat mogelijkheden schets omdat daar naar gevraagd wordt, wordt er direct gezegd "Dat gaan we niet doen".

's Heerenloo, Zeeland

In Zeeland zijn er wel lokale raden, en er is een centrale raad.

Lokale raden krijgen geen medezeggenschap in de belangrijke zaken. De centrale raad moet lokale raden informeren maar dat gebeurt niet.

's Heerenloo-Apeldoorn

Binnen alle locaties van 's-Heeren Loo zijn medezeggenschapsraden. Vanuit de locaties zit er 1 vertegenwoordiger in de centrale medezeggenschapsraad.

Soms krijgt alleen de centrale raad de belangrijke medezeggenschapsrechten, terwijl het juist de locaties aangaat.

Er wordt altijd gezegd dat het 'conform de WMCZ' gaat

Zonhove, Son en Breugel

Voor de twee regio's is er voor beide een cliëntenraad. Deze raden zijn er voor de medezeggenschap van de client/verwant. Daarnaast is er een centrale cliëntenraad.

De centrale cliëntenraad is er voor overkoepelende medezeggenschap zoals aanstellen nieuwe directeur, maar het kan ook gaan over bijvoorbeeld vergoeding van waskosten.

De centrale cliëntenraad is verplicht voordat er een besluit wordt genomen dat beide andere raden aangaat, deze raden vooraf te informeren en hen voldoende tijd te geven om zich een beeld te vormen.

In de medezeggenschapsregeling is door de raad van bestuur de visie op medezeggenschap vastgelegd. Omdat vóór de huidige WMCZ de medezeggenschap vooral lag bij de centrale

cliëntenraad zijn wij nog een beetje zoekende hoe de nieuwe medezeggenschap goed vorm te geven. Wij krijgen daarbij alle hulp van het bestuur en de directie van SWZ.

Sherpa

Er zijn enkele lokale raden opgericht, en er is een nieuwe centrale raad. Een voorheen goed functionerende clusterraad bestaat niet meer.

Alle belangrijke medezeggenschapsrechten zijn belegd bij de centrale raad. De verplichting van de centrale raad om bij de meest belangrijke onderwerpen de achterban te raadplegen is weinig hard.

Dichterbij (Gennep)

Er zijn vijf regionale cliëntenraden ingesteld.

Naast de regionale cliëntenraden is er één centrale cliëntenraad ingesteld.

Centraal beleid wordt centraal vastgesteld en valt dus onder bevoegdheid van de CCR. Er zijn zaken waarbij centraal en regionaal bij een zelfde project over andere aspecten adviseren. Bij een regionaal bouwproject zal de CCR adviseren over de begrotingsconsequenties terwijl de regionale raad adviseert over de concrete invulling.

Ik weet niet of de centrale raad verplicht is de achterban te raadplegen.

JP van den Bent Stichting

Op het niveau van de locatie van mijn zus (18 bewoners) is er geen medezeggenschapsraad zou ik denken.

Het antwoord op de rest van de vragen is onbekend, en ook de website van de instelling geeft geen duidelijkheid.

Cello Zorg, Amarant, Severinusstichting, SWZ en Van Tongerloogroep

Bij deze vijf instellingen bestaan centrale raden, en deze hebben ook de belangrijkste medezeggenschapsrechten. Of zij verplicht zijn om hun achterban te raadplegen, is niet bekend.

Piet Schuerman adressenbestanden
Februari 2024